Viperegistreringer i Akershus 2026

Hannen følger med. Foto Ann Torill Halvorsen

Av

Knut Eie

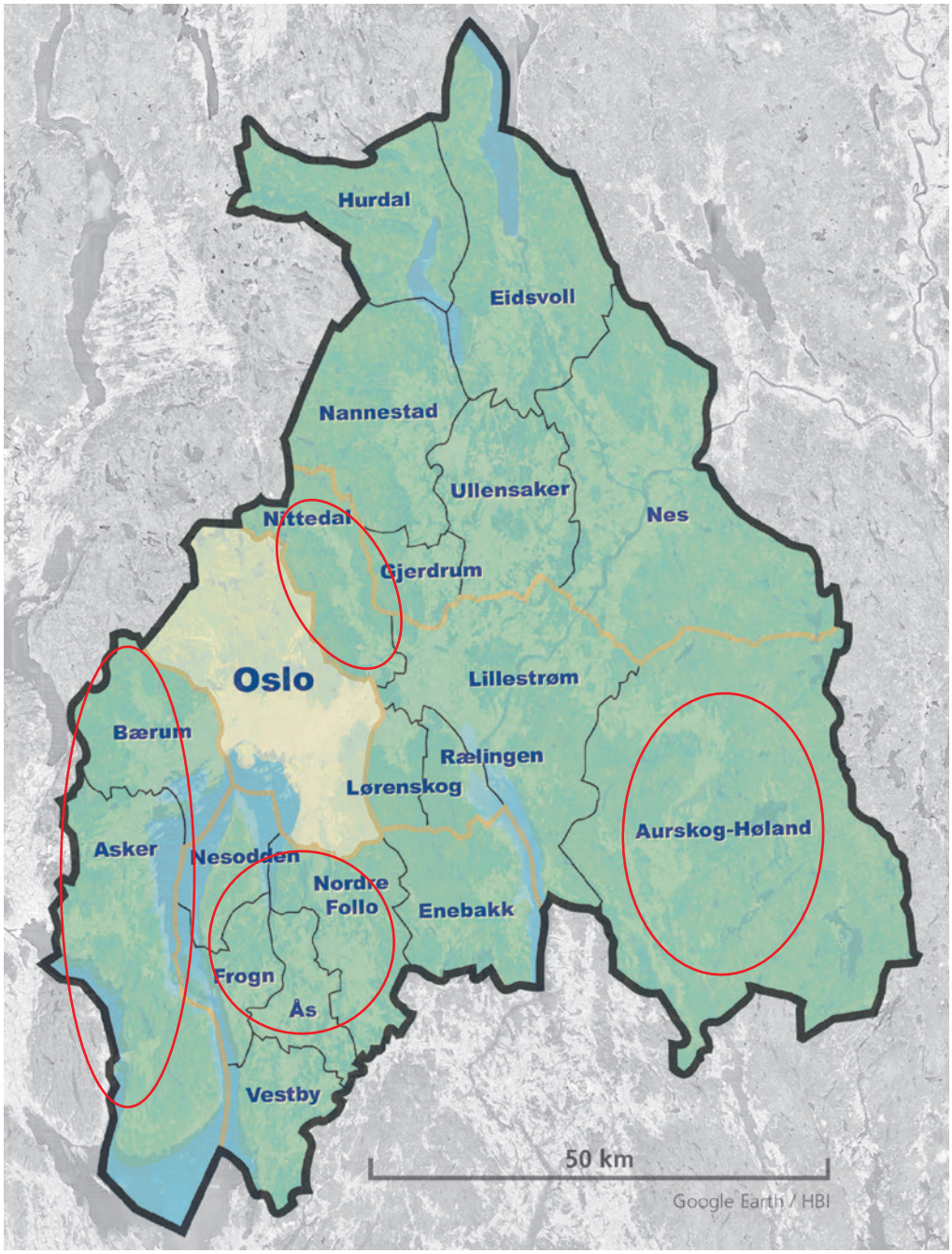
BirdLife NORGE
avdeling Oslo og Akershus

Utgitt av BirdLife Norge, avd. Oslo og Akershus

November 2026

Innhold

Sammendrag	3
Innledning	4
Metode	5
Resultater	7
Oppsummering	26
Takksigelser	27
Referanser og lenker	28

Kjerneområdene for vipe i Oslo og Akershus, og som inngår i denne rapporten.

Sammendrag

I 2026 som foregående år ble kommunene Nordre Follo, Ås, Frogn, Asker, Bærum og Nittedal undersøkt med tanke på å finne hekkende viper i regi av prosjektet. Nytt av året var at Aurskog-Høland også ble kartlagt. I disse kommunene ble det gjennom prosjektet registrert 29 sikre hekkinger.

Nordre Follo, Ås og Frogn
Det ble i 2026 foretatt registering av vipe på i alt 15 lokaliteter fordelt på fem kjernelokaliteter i Nordre Follo, Ås og Frogn kommuner. På 10 av disse ble det konstatert aktivitet, og det ble i alt registrert minimum 13 sikre hekkinger, men antallet er muligens høyere. Det ble sett unger på to av lokalitetene, mens det kunne fastslås med sikkerhet at én hekking ble mislykket. Feltarbeidet på alle lokaliteter ble foretatt av Morten Gaathaug, medlem av BirdLife Oslo og Akershus. Av spesiell interesse i år var at vi i samarbeid med Morten Helberg fra BirdLife Norge fikk merket en rugende vipe med GPS-logg. (Se nærmere opplysninger under lokaliteten Holstad–Østensjøvann.)

Asker og Bærum
Kartlegging av hekkende viper i Asker vår og sommer 2026 ble utført av BirdLife Asker og Bærum lokallag. Det ble registrert tre vellykkede hekkinger i Asker kommune. Ett kull på vipejordet ved Auvi og to på Rødby. På Ølstad ved Midtbygda hadde vi i april flere observasjoner over noen uker, men det ble ingen hekking. Dette området var nytt i for år. Ellers kun spredte observasjoner av viper, fra ulike steder i Asker og Bærum. Ingen hekking ble registrert i Bærum.

Nittedal
I Nittedal hadde lokallaget kartlegginger som resulterte i følgende: 8 vellykkede hekkinger på Søndre Holm gård. En vellykket hekking på Søndre Dal/Nordre Holm. Totalt 9 kull.

På Søndre Holm gård er 65 dekar lagt brakk til vipeformål, og sikkerhetsmerking av reir er ikke nødvendig her. Drone med varmesøkende kamera ble forsøksvis brukt for å kartlegge antall reir. Vanskelig å vurdere hekkesuksess med stor grad av sikkerhet når vegetasjonen blir høyere enn 15 cm.

Aurskog-Høland
I Aurskog-Høland ble det i 2026 registrert minst 74 voksne viper i hekketida. Minst 11 mulige hekkinger ble registrert, men det ble kun bekreftet 4 rugende par. Dette er en kommune med et stort areal, og store deler av kommunen ble ikke kartlagt. Det betyr at potensialet for antall individer og hekkende par forhåpentligvis er mye høyere. Vipene ble observert spredt over store deler av kommunen.

Ung vipe. Foto Ann Torill Halvorsen

Innledning

Denne viperapporten for Akershus fylke bygger mye på feltarbeid av Morten Gaathaug for kommunene Nordre Follo, Ås og Frogn; Éric Roualet og Tor Skjetne i BirdLife Nittedal lokallag for Nittedal kommune, samt Bård Kyrkjedelen i BirdLife Asker og Bærum lokallag for Asker og Bærum kommuner.

Vipa har kategori kritisk truet (CR) på *Norsk rødliste for arter 2021*. Derfor har det vært mye aktivitet i forbindelse med å redde vipa fra ytterlige bestandsnedgang.

For Nordre Follo, Ås og Frogn: Våren 2026 ble det for niende år på rad foretatt registrering og merking av vipereir i Nordre Follo kommune (tidligere Ski og Oppegård). Morten Gaathaug var ansvarlig for dette og leverte en feltrapport på bakgrunn av årets funn. Det har fra initiativtagernes side vært ønskelig med en utvidelse av det geografiske området for prosjektet, da mye av vipenes hekkeaktivitet foregår utenfor det som tidligere var Ski kommune. Det ble da naturlig å knytte seg til Ås, som har et naturlig topografisk fellesskap med Ski. Ikke minst gjelder dette områdene rundt Østensjøvann på Holstad, som alltid har vært en «hot-spot» for vipe. Også enkelte lokaliteter i Frogn ble kartlagt.

Feltarbeidet i disse kommunene ble også i år utelukkende foretatt av Morten Gaathaug. Alt i alt ble 10 aktive lokaliteter registrert, men man måtte konsentrere seg om de med høyest tetthet av individer. Registreringene pågikk i tidsrommet 20.03.–28.05. De fleste lokaliteter fra i fjor ble undersøkt. Årets kjernelokaliteter var Oppsand øst/Nærevann syd i Nordre Follo, Østby/Hjell i Nordre Follo, Bjerke/Modellflyplassen i Nordre Follo og Ensjø/Roås i Nordre Follo, samt Holstad/Østensjøvann i Ås.

BirdLife avd. Asker og Bærum har siden våren 2022 hatt avtale med Asker og Bærum kommuner om gjennomføring av et vipeprosjekt i disse to kommunene. Hensikten med prosjektet har vært å kartlegge bestanden grundig, for så å ta kontakt med grunneiere der dette har vært mulig for å gjennomføre tiltak som kan øke hekkesuksessen for de få vipeparene som fremdeles finnes her.

Oslo fylke
Oslo har ingen hekkende viper, og inngår derfor ikke i denne rapporten.

Metode

Prosjektmalen utarbeidet av BirdLife Oslo og Akershus tidlig i 2025 ble benyttet i 2026.

Nittedal lokallag

Lokallaget under ledelse av Tor Skjetne har holdt på en del år med prosjekt for å redde vipa. Dette er deres metode, som fungerer utmerket:

1. Observere rugende hunner på kjente lokaliteter
2. Merke reir
3. Avtale med grunneier om å vise hensyn ved jordbruksaktiviteter.
4. Observere hekkesuksess
5. Sjekke potensielle lokaliteter i hekketid for ev. nyetableringer

Nordre Follo og Ås

Feltarbeidet har foregått slik at man går ut og ser etter vipe, merker seg de jordene hvor det er aktivitet, og søker etter reir når hekkingen er begynt. Det blir alltid sørget for aksept fra bonden i forkant. Når man har peilet inn en rugende vipe, går man så rett som mulig inn på jordet, og prøver å finne reiret ved hjelp av tydelige tegn i terrenget. Noen ganger finner man det med en gang, andre ganger må man søke litt rundt. Det er utrolig hvordan landskapet kan forandre seg fra å være sett i et teleskop, til man kommer ut på jordet og synsfeltet flater seg ut. Man plasserer da teleskopet på et bestemt punkt, og vandrer i stadig større sirkler rundt, mens man passer på å ikke tråkke på noe.

Det kan hende man ikke finner reiret, og etter 10–15 minutter må man bare gi opp, for ikke å forstyrre fuglene unødig. Finner man reiret setter man opp en rød brøytepinne, eller en bambuspinne tett ved. Noen ganger kan en bonde selv har et ønske om plassering. De aller fleste som ble snakket med er heldigvis positive til prosjektet, og tar hensyn etter at merking er gjort.

Erfaringen tilsier at det ikke betyr så mye om pinnen står tett ved reiret eller for eksempel en meter unna. Predatorer som er nysgjerrige på pinnen vil finne reiret uansett, og vipene er gode til å forsvare seg. Det ideelle er kanskje at merkepinnen plasseres et stykke unna reiret med avstand oppgitt i meter og himmelretning, men dette krever et ekstra engasjement fra bondens side.

Også i år ble vipebur benyttet, men i liten grad. Disse vipeburene må brukes med forsiktighet. Det lønner seg å plassere buret ved siden av reiret i første omgang, og så vente til dagen etter med å sette det over selve reiret. Dersom ikke vipa etter en time har akseptert buret, må dette tas bort. Dette gjelder også pinnen, i de sjeldne tilfelle denne heller ikke blir akseptert. Vipene er individualister. Noen aksepterer greit, andre ikke i det hele tatt. Ved mange lokaliteter i år var det enten ikke mulig å finne reir, eller at bonden ikke skulle ut på jordet før hekking normalt ville vært fullført. Erfaringa tilsier at det beste er om vipene får være mest mulig i fred.

BirdLife Asker og Bærum lokallag

Kartleggingsjobben i 2026 startet med første besøk 23.03. Som tidligere år baserte man seg på kart og luftfotoer samt erfaringer og observasjoner fra tidligere sesonger der man identifiserte mulige hekkeområder for vipe i Asker og Bærum. Man har også i år fordelt områder mellom prosjektdeltakerne, som fikk i oppdrag å gjennomsøke sine tildelte områder. Bil ble benyttet som hjelpemiddel. Aktuelle områder ble overvåket med kikkert og teleskop. De mest aktuelle lokalitetene ble besøkt flere ganger i løpet av sesongen.

Ved identifisering av mulig hekkeaktivitet, ble de berørte grunneierne kontaktet. Det ble innhentet tillatelse fra samme bonde som i fjor til å iverksette avbøtende tiltak for å sikre at reir ikke ble overkjørt av landbruksmaskiner.

Deretter ble reir lokalisert gjennom å observere vipenes atferd gjennom kikkert og teleskop. De avbøtende tiltakene besto i å sette opp brøytestikker like ved lokaliserte reir samt å informere grunneier om disse markerte reirene, slik at landbruksarbeiderne kunne passe på å kjøre utenom. I år ble det ikke brukt bur over reirene.

Aurskog-Høland

I Aurskog-Høland ble bil benyttet for å komme seg rundt i denne store landbrukskommunen. De mest kjente områdene ble besøkt og man oppdaget også en del viper mellom disse områdene.

På slike jorder kan det hekke flere par med viper. Foto Knut Eie

Resultater

Vipebur eller beskyttelsesbur

I forkant av sesongen 2026 ble det produsert 25 vipebur av Kjelle videregående skole ved Bjørkelangen i Aurskog-Høland. Vipeburene ble fraktet til Oslo for oppbevaring, og selvsagt utdeling til dem som ønsket å få nytte av disse. Flere av våre lokallag og noen private fikk vipebur til utlån. Hekkende viper i Oslo, Akershus, Østfold og Buskerud skulle kunne dra nytte av disse. Fra før hadde vi hentet 35 bur.

Vipebur et et begrep som ofte omtales i forbindelse med å verne vipas hekking. Ulike betegnelser som beskyttelsesbur, rugebur etc. har vært brukt som alternativer for ordet vipebur. Beskyttelsesbur er nok det beste uttrykket med tanke på funksjonen buret egentlig har.

Beskyttelsesburene ble hentet på Kjelle videregående skole. Foto Knut Eie

Nittedal lokallag

Søndre Holm

Første observasjon ble gjort 14.03. med 10 individer, deretter varierende antall fra 5 til 10 individer gjennom siste halvdel av mars (Ole Andreas Fuglesang, Éric Roualet, Eivind Hovin).

Det ble telt opp til 9 fugler flere dager i april (Ole Andreas Fuglesang, Éric Roualet, Eivind Hovin, Tor Skjetne). 10.04. ble 3 hanner og 6 hunner med mulig reirbesøk observert (Eivind Hovin).

13 individer observert 18.04. (Ole Andreas, Éric Roualet, Eivind Hovin).

3. mai ble 2 rugende hunner og 5 hunner med engstelig atferd observert (Éric Roualet).

En hunn beskytter minst to unger 05.05. på Søndre Holm. Foto Éric Roualet

Første kull med 4 unger ble observert 06.–08.05. i nedre del av et bearbeidet jorde med fuktige partier (Ole Andreas Fuglesang, Éric Roualet).

Hunn med fire små unger 06.05. Foto Éric Roualet

Varslende hunn med 2 store unger ble observert ved hestemøkkhaugen 06.05. (Ole Andreas Fuglesang, Éric Roualet).

En av ungene observert 06.05. Alderen kan anslås til 9–10 dager på grunn av velutviklet hode og tars. Dette kullet ble sannsynligvis klekt i slutten av april. Foto Éric Roualet

10.05. var vegetasjonen allerede så høy at registrering av unger ble delvis umulig. 9 adulte fugler ble registret 12.05. (Eivind Hovin).

13.05., observasjon av vernet areal ga ingen observasjon av unger fra periferien. 7 adulte individer ble registrert (Éric Roualet).

Observasjon av rugende hunn i den sørvestlige delen av området 17.05. Foto Éric Roualet

19.05. ble 6 adulte + 3 juvenile individer observert (Ole Andreas Fuglesang).

Drone med varmesøkende kamera, skanning 22.05.
Via Rune Aae i BirdLife Norge fikk Nittedal lokallag leid Rene Eriksen fra BirdLife Østfold. Han har lang og god erfaring med bruk av drone med varmesøkende kamera.

Skanning av området måtte gjøres før soloppgang, før vegetasjon og steiner ble varmet opp. Uheldigvis ble søndre del av Nittedal rammet av tykk havtåke denne morgenen. Sola jagde tåka av gårde etter hvert. René fikk et tidsvindu på omtrent 30 minutter før solvarmen gjorde ytterligere undersøkelser vanskelig.

Omtrent 50 % av arealet ble skannet og 4 vipereir à 4 egg ble funnet og registrert.

Alle lå i øvre del av verneområdet.

Tett tåke lå over åkeren, det ble en del venting før Rene Eriksen (i grønn bukse) kunne kjøre drone over området. Grunneier Knut Gjersem til høyre og Éric Roualet i midten på øverste bildet. Begge foto Tor Skjetne.

Drone krever fravær av tåke! Alle foto Tor Skjetne

Sommerobservasjoner
11.06., et kull med tre halvstore unger. 6 adulte 17.06. med engstelig adferd. (Eivind Hovin)

Resultat Søndre Holm
2 kull med unger (2 + 4) og 1 kull med ukjent antall unger hvor hunnen lå på ungene og 1 rugende rugende hunn 17.05. Disse observasjonene gjelder den sørvestlige del av området.

Ved søk med drone: 4 kull med 4 egg, alle i den nordøstlige delen av jordet.

Totalt: 8 kull.

4 reir funnet med drone, 22.05.2026. Fotoer Tor Skjetne.

Tendens/bestandsendring Søndre Holm

2023: 16 adulte + 8 kull.
2024: 13 adulte + 7 kull.
2025: 11 adulte + 6 kull.
2026: 13 adulte + 8 kull.

Diskusjon (Søndre Holm)
En betydelig oppvekst av vegetasjon, på mer enn 50 % av arealet, gjorde det nesten umulig etter hvert å observere antall rugende hunner og klekte unger. I tillegg er hekkeområdet småkupert, noe som gjør det vanskelig å få full oversikt.

Adulte fugler utførte ofte næringssøk på andre områder, både på nabojorder og i områder i betydelig avstand fra hekkeområdet. Vurdering av hekkebestanden ble derfor usikker.

Næringssøkende viper med unger ble observert utenfor verneområdet, både i kornåker, i fuktige partier ved hestemøkkhaugen og i andre fuktige, nærliggende områder.

Et kull ble observert på en sandbanke i Nittelva, over 500 m fra antatt reirlokalisasjon.

Drone med varmesøkende kamera, til hjelp med kartlegging av egg og unger, var meget effektivt. Neste sesong ønsker vi å benytte drone, kanskje på to ulike tidspunkter med 3–4 ukers mellomrom. Første skanning kan med fordel gjøres i slutten av april.

Bruk av drone vil begrense ferdsel og forstyrrelser i stor grad. Mye tråkk i åker kan unngås.

I tillegg til vipe hekker mer enn 15 par sanglerke og andre bakkehekkende arter innenfor det samme området. Det er selvsagt viktig å ta hensyn til alle sårbare arter i hekkesesongen.

Brakklegging medførte økt fare for uønsket besøk av folk som luftet hundene sine. Vi valgte å sette opp strømgjerde og i tillegg er en infotavle satt opp.

Infotavle på Søndre Holm, montert høsten 2026. Foto Tor Skjetne

Tidligere lokaliteter og eventuelt nye lokaliteter

Utover våren fram til slutten av mai ble gamle lokaliteter sjekket med negative resultater, med ett unntak.

Øvre Rus

Sjekk i mai og juni ga negative resultater.

Nedre Kjul

Sjekk i mai og juni ga negative resultater.

Kapellsrud/Sandjordet

Ingen observasjoner!

Hovedårsaken er sannsynligvis grøfting og tørrlegging av fuktige partier på jordene.

Tendens/bestandsendring

2023: 6 adulte + 3 kull.

2024: 4 adulte 0–1 kull.

2025: 2 adulte + 1 kull.

2026: 0.

Engadalen

En hunn med engstelig adferd ble observert 8. mai nord i deponiet. Under kartlegging av dverglo på flere senere datoer, ble arten ikke påvist i området.

Vipe med engstelig adferd helt nord i deponiet NOAH, Engadalen 8. mai. Foto Éric Roualet

Rulse/Kirkebyenga

En hann observert på Rulse 01.04., ellers ingen observasjoner.

Holum

Jordet ble sjekket 3 ganger i 2026, negativt resultat. (Eivind Hovin)

Årnes-Enga/Nordre Nøkleby

Ingen observasjoner.

Søndre Dal/Nordre Holm (nabojorder)

23.06. ble en adult vipe observert nord for Nordre Holm gård. 25.06. ble sannsynligvis det samme individet sett på nytt i området. 26.06. ble en hunn med to unger observert. (Ole Andreas Fuglesang). 03.07. ble en hunn med engstelig atferd observert, nok en gang i nordre del av Nordre Holm. (Ole Andreas Fuglesang, Éric Roualet).

Resultat: Ett kull med 2 unger.

Vipe hunn, Søndre Dal 26.06.2026. Foto Ole Andreas Fuglesang

Diskusjon

Vipa hekker i løse kolonier. Dersom bestanden i koloniene synker under 5–6 par sliter vipene med å oppdage og jage eventuelle predatorer. Det er vanskelig å vurdere hekkesuksess på grunn av høyden på vegetasjonen utover i juni. Vipekullene viser også betydelig spredning/vandring til kantvegetasjon og eventuelle næringsrike naboområder.

Registrering av sene kull kan representere omlegging på grunn av predasjon av tidlige reir med egg. Vipe legger nye egg opptil 3–4 ganger etter reirplyndring. Når klekking har funnet sted skjer omlegging sjeldent (ref. Gaute Grønstøl). Moderne landbruksaktivitet samt grøfting og drenering av våtmark er hovedårsaken til nedgang i bestandene i Nittedal kommune.

Nittedal kommune har nå kun én levedyktig koloni, **Søndre Holm**.

Brakklegging av 65 mål åker på eiendommen ser ut til å ha positiv effekt på hekkebestanden Skjøtsel i form av grovharving av arealet er foreløpig eneste tiltak, se billedserie.

Feltarbeidere i Nittedal

Knut Gjersem, Eivind Hovin, Éric Roualet, Ole Andreas Fuglesang og Tor Skjetne – alle tilhørende BirdLife Nittedal lokallag.

En vipe ble funnet drept av predator 19.05. i ravinen nord for Nordre Holm. Foto Ole Andreas Fuglesang

Søndre Holm 23.04., vegetasjonen er sparsom etter vinteren.

Søndre Holm 02.06. Grunneier Knut Gjersem og Tor Skjetne setter opp strømgjerde for å hindre uønsket trafikk.

Søndre Holm 04.08., stor oppvekst av blant annet vinterkarse.

Vipejordet på Søndre Holm 16.08. etter nylig utført grovharving.

Alle fotoer Tor Skjetne

Søndre Holm 30.09. Noe grønn oppvekst, men denne vegetasjonen er lav og vil sannsynligvis bli slått ned gjennom vinteren. Foto Tor Skjetne

Nordre Follo og Ås (samt Frogn)

Morten Gaathaug har sjekket Nordre Follo og Ås for hekking av vipe i flere år.

Det ble registrert 13 sikre hekkinger de fem kjernelokalitetene, men antallet er muligens høyere. På 2 av lokalitetene ble det sett 2 unger, mens 4 hekkinger var mislykket. Mulig at vipene her begynte på nytt.

Her følger en gjennomgang av samtlige lokaliteter

Bjerke/Modellflyplassen (Nordre Follo)

Oppgang fra 2025. Tidligere var dette en «hot-spot» med flere par som hekket, og bøndene har vært ivrige til å ta vare på vipa. I år ble maks 8 viper observert samtidig, og 2 reir funnet. Et reir ble merket 16.04., og Gaathaug hadde en hyggelig samtale med bonden, som skulle ut for å så. Vipebur ble satt på reiret, og dette ble godtatt av vipa. Fuglen ruget 06.05. og bonden hadde kjørt pent rundt.

Et nytt reir ble funnet 21.04. og merket, denne gang på jorde tilhørende nabobonden. Allerede 26.04. var reiret tomt, men det virket ikke ødelagt. Eggene kan ha vært klekket. Det var ellers flere sikre hekkinger her, men man klarte ikke å finne dem. Det blir mer og mer åpenbart at vipene ser på Gaathaug som person mer truende enn andre, og de er veldig vare og på vakt. Reirene ble forlatt så raskt at han ikke rakk å peile dem inn. Tråling på måfå er lite effektivt, og forstyrrer fuglene unødig. Samtidig er det større risiko for å tråkke feil. Reirene kan være forbausende vanskelige å se under visse lysforhold. Et sted ble det oppdaget et reir bare centimeter unna der foten ble passert.

Trå varsomt. Foto Morten Gaathaug

Den 06.05. var det intens varsling i luften, og bonden som nå var i ferd med å tromle, fortalte at han hadde sett hele 4 kull flykte for traktoren.

Ense/Ensjø (Nordre Follo)

Bonden aksepterer at man observerer og merker etter nærmere avtale, men vipebur er uønsket. Da Gaathaug etter å ha vært indisponert over en tid, var tilbake på området, registrerte han 2 rugende fugler. Uheldigvis var bonden samtidig i gang med å harve, og han måtte foreta litt intensiv tråling. Det ble funnet ett reir med 2 egg, og dette ble merket. Bonden kjørte pent utenom dette.

Reir med to egg merket på Roås. Foto Morten Gaathaug

Det ble siden ikke sett rugende fugl her, og dette reiret ble nok skydd, grunnet mye aktivitet på jordet. Reiret som ble funnet var antagelig hekkeforsøk nummer to fra dette paret, da det også tidligere var utført arbeide på jordet. Bonden mente det var hekking allerede i mars. Den 12.05. ble igjen to fugler sett rugende, så det er tydelig at de begynner på nytt. Da var det blitt grønt på jordet, og ikke ønskelig med tråkk. Bonden skulle heller ikke selv dit før tresking.

Det er noe problematisk at denne bonden også har tatt over driften på flere andre vipelokaliteter.

Hebekk/Rensedammene (Nordre Follo)
En lokalitet hvor viper har hekket i flere. Her ble det i 2026 foretatt omfattende drenering. Ifølge bonden har området vært «forsømt» i mange år. Dreneringen har resultert at den våte fuktdammen midt på jordet, som har vært bra for vipa og andre fugler på trekk nå er blitt borte. Heller ikke i år ble viper observert her.

Nordre Ski/Oppsandveien (Nordre Follo)
Bonden her har tydelig gitt beskjed om at han ikke ønsker å ta hensyn til vipene. I år var det ingen viper å se.

Søndre Ski/Løkenveien (Nordre Follo)
Det har hekket viper her før om årene. Her har sønnen overtatt driften, og faren har bedt ham passe på vipa, men ingen ble observert i år.

Oppsand vest (Nordre Follo)
Ingen aktivitet syd for Oppsandveien, men 17.04. ble en vipe skremt opp fra purrefeltet på nordsiden, nederst mot Nærevann. Ingen revirmarkering. Sivhaukpar i luften.

Oppsand øst/Nærevann syd (Nordre Follo)
Den 15.04. ble fire viper observert i luften samtidig, jagende kråker og kaier. Klare indikasjoner på hekking. Her er det ytterst vanskelig å finne reir, for jordet er fullt av plast som kamuflerer fuglene effektivt.

«Plastlokalitet» Nærevann syd. Foto Morten Gaathaug

Merking ble satt på vent, da bonden først senere skulle ut på jordet. Her er det også nå sønnen som har overtatt driften. Den 19.05. var jordet fremdeles ubearbeidet, og vipe med 4 unger ble observert.

Østby/Hjell/Tronås (Nordre Follo)

Tradisjonelt en god lokalitet. Den 15.04. ble 6 viper observert. Et reir ble merket 16.04., og vipebur påsatt og akseptert. Bonden her mente pinnen burde merkes siden mange av arbeiderne er utlendinger, og de forstår ikke hensikten med pinnen. Den ble merket med «BirdLife Norway. Do not move». Ruging foregikk i hvert fall frem til 25.04. Da reiret ble sjekket 03.05., lå det igjen ett uklekket egg i reiret. Det var ikke tegn til liv, så denne ungen hadde antakelig ikke klart å komme seg ut.

Vipereir på tørr mark. Foto Morten Gaathaug

Det var usedvanlig tørt på denne lokaliteten i år og selv fuktflekken på jordets laveste punkt var uten væte. Det ble ikke funnet flere reir, men 06.05. kom en melding fra en traktorfører, som selv hadde funnet et nytt. Dette var det ikke nødvendig å merke, da han på eget initiativ kjørte pent utenom.

Reir kjørt pent utenom av «selvstendig» bonde. Foto Terje Nilsen

Holstad/Østensjøvann (Ås)

En tradisjonelt svært god lokalitet. Det var minimum 4 hekkinger i år, men vanskelig å få oversikt på grunn av høy stubbmark. Bonden på Kjølstad driver etter Karbon Agro-metoden, hvilket betyr at det er minimal trafikk på jordet. Etter harving og såing tidlig på våren, blir ikke jordet rørt før tresking om høsten. (Når unntas sprøyting, som foregår i etablerte spor med stor avstand mellom.) Alt tyder på at dette er bra for vipa.

Jordet er delt mellom to bønder; den ene med sin Karbon Agro, og den andre som driver vanlig. Bonden som driver vanlig drift ble meget fornøyd da han ble spurt om å få merke et reir på hans jorde. Han hadde selv henvendt seg flere ganger for å få dette gjort, og nå var det første gang han hadde hørt noe, sa han. Den 21.04. ble reiret merket, bur satt på og akseptert. Det var dette individet som, i samarbeid med Morten Helberg i BirdLife Norge, ble merket med GPS-logg.

Morten Helberg merker vipe. Foto Morten Gaathaug

Fuglen gjennomførte vellykket hekking, og fikk nummeret J2746. Eggene ble klekket i midten av mai, og vipa forlot området fem uker senere.

Vipa J2746s med hekking fullført. Foto Morten Gaathaug

Det lot seg ikke konstatere om fuglen da hadde flyveferdige unger, men tidspunktet samsvarer med mulighet for dette. J2746 fulgte svenskekysten, før den slo seg ned i nasjonalparken Skjoldungernes Land i nærheten av Roskilde i Danmark. Her holdt den seg i hele juli. Det vil bli spennende å følge den videre, og ikke minst se om den vil komme tilbake til våre kanter neste år. I oktober 2026 var den fortsatt i Danmark, på Sjælland sør for Holbæk. Fuglens bevegelser kan følges her: https://kart.birdlife.no/vipe/map.html.

Haug golfsenter (Ås)
Ingen registreringer i år.

Korsegården brannstasjon (Ås)
Varslende vipe hørt på nattsangertur.

Tallaksrud (Nordre Follo)
Ingen registreringer i år.

Gultvedt (Ås)
Ingen registreringer i år.

Eikjol (Ski)
Ingen registreringer i år.

Frogn kirke (Frogn)
Ingen registreringer i år.

Asker og Bærum lokallag
BirdLife Asker og Bærum lokallag sendte ut informasjon om prosjektet til sine medlemmer, for å mobilisere til innsats, særlig i forbindelse med kartlegging av hekkeplasser og sikring av reir. Ni personer deltok i prosjektet, og ytterligere flere rapporterte observasjoner av vipe i Asker og Bærum gjennom sesongen.

Deltakerne:
Gaute Grønstøl, Anders Kvammen, Bård Kyrkjedelen, Naid Mubalegh, Øivind Syvertsen, Leif Aigertinger og Bjørn Olav Tveit. To nye deltagere var Stian Teien og Odd Rygh. Alle bidro med bruk av egen bil.

Resultater
Ølstad
På et jorde ved Ølstad i gamle Røyken ble det sett viper også i spillflukt. 25. og 29.03. + 11.04. Deretter ingen aktivitet.

Bærum kommune og gamle Asker
Bærum kommune og gamle Asker ble undersøkt siste dagene i mars, ingen hekkefunn der i år. I Bærum og gamle Asker ble det gjort enkeltobservasjoner.

Vi hadde god kontakt med bonden og forpakteren av jordene med vipekullene. Vipereirene ble merket med veistikker, for at forpakteren skal vite hvor reirene ligger. Forpakter setter også av et område med fuktig mark ved vipereirene på Auvi, akkurat etter vårt ønske.

Rødby
Vi fikk gjennom sesongen tips om vipeobservasjoner. Vi sjekker også registreringer i artsobservasjoner.no. I år gav dette suksess, da vi oppdaget at Odd Rygh rapporterte rugende Viper fra Rødby ganske seint på sesongen.

Odd ble invitert med i gruppa og vi klarte i sammen å følge opp de to reirene på Rødby, på jordet der det er planlagt vei inn til den nye sprengstoffabrikken på Hurum.

Dato	Storengene	Rokkestad/Sem, Klokkarstua	Rødbyvannet nord	Auvi
23.03.	0			2 viper
29.03.	0	0	0	1 vipe
08.04.	0	1 vipe	0	0
12.04.				
14.04.		2 viper	1 hann	
16.04.				
21.04.	0	0		1 reir
26.04.				1 rugende
02.05.				1 rugende
06.05.				
10.05.				4 nyklekte
11.05.			4 viper, én rugende	
13.05.			2 rugende	
14.05.		2 viper	2 rugende	2 kyllinger
18.05.			2 rugende	
04.06.			2 rugende, 4 viper	
07.06.			klekking	1 kylling + 1 mor
16.06.			3 varslende + unger	Forlatt området

Oversikt viperegistreringer i Asker.

Aurskog-Høland

Aurskog-Høland er en av de viktigste kommunene for vipe i Akershus fylke.

På følgende lokaliteter var det sterke indikasjoner på hekking, og rugende fugler på reir ble også påvist.

Holsjaren

Ingen registreringer.

Jorde sør for Løken

Her ble det påvist ruging. Uvisst om resultatet ble vellykket.

Nygård

Her ble det påvist ruging. Uvisst om resultatet ble vellykket.

Bliksrudmåsan

Ingen registreringer.

Kjelle

Her ble det påvist ruging. Uvisst om resultatet ble vellykket.

Hellesjøvannet

Ingen registreringer.

Hemnessjøen

Rundt Hemnessjøen ble det registrert voksne viper i hekketida på Kragtorpvika, Nordre Bunes, Søndre Bunes, Nordre Hemnes, Strand og Søndre Bjørkenes. Mye tyder på hekking også her, men det ble ikke bekreftet.

Andre lokaliteter

I tillegg ble det observert voksne viper i hekketida på Skjønhaug, Skreppestad og Tønneberg. Mye tyder på hekking også her, men det ble ikke bekreftet.

Det er fortsatt store områder i Aurskog-Høland som ikke er sjekket. Det betyr at potensialet er større, og at kommunen er viktig for vipa i Akershus.

På disse jordene hekker vipa. Foto Knut Eie

Oppsummering

I 2026 som foregående år ble kommunene Nordre Follo, Ås, Frogn, Asker, Bærum og Nittedal kartlagt med tanke på å finne hekkende viper. Nytt av året var at Aurskog-Høland også ble undersøkt. I disse kommunene ble det gjennom prosjektet registrert 29 sikre hekkinger.

Bestandsutviklingen er sårbar og for nedadgående. Den viktigste trusselen er intensivt jordbruk, og manglende kunnskap hos bøndene. Det er ingen automatikk i at nye generasjoner som overtar har de samme holdninger eller kunnskaper som sine forgjengere, selv om mange er flinke til å formidle. Opplysningsarbeid blant bøndene er fremdeles meget viktig. Samarbeidet mellom BirdLife Norge, Bondelaget og forvaltningen må fortsette og videreutvikles. Informasjon er viktig!

Nordre Follo, Ås og Frogn er fremdeles en god skanse for vipa, men bestandsutviklingen er sårbar og nedadgående. Mange bønder resignerer, fordi de tror hekking er «nytteløst» på grunn av alle måker og kråker og kaier som er ute på jordene. Her må det en holdningsendring til. Uten bondens aktivitet hadde vipene klart å takle de andre fiendene. Vipebur kan ha en positiv effekt, men ikke alltid. Vipene er forskjellige, og det er varierende i hvilken grad de aksepterer et slik «inngrep» i privatlivet. Uansett må man utvise forsiktighet, og fuglens velferd må prioriteres. Vipetallerkener er hensiktsmessig ved gjødsling/sprøyting (såkalt gylling). Bonden må sette igjen en liten «øy», ikke bare skrelle seg helt inntil reiret. Opplysningsarbeid blant bøndene er fremdeles meget viktig.

Det er også viktig at vipeburene er konstruert slik at det ikke oppstår for stor avstand mellom spilene. Ellers kan også predatorer som kråke og mindre dyr komme inn.

For Aurskog-Hølands del var 2026 det første året vi hadde viperegistreringer gjennom prosjektet. Dette er en stor og viktig landbrukskommune. Noen av områdene ble besøkt, men flere store jordbruksarealer gjenstår. Vi anbefaler å fortsette arbeidet også i Aurskog-Høland.

Takksigelser

Denne rapporten bygger på blant annet rapporter skrevet av Morten Gaathaug for kommunene Nordre Follo, Ås og Frogn og Éric Roualet og Tor Skjetne for Nittedal lokallag, samt Bård Kyrkjedelen for Asker og Bærum lokallag. En stor takk til dere for enormt engasjement og viktig informasjon!

En stor takk til både bøndene og forpakterne på Rødby og Auvi, som gjør en kjempeinnsats for å verne Askers siste viper!

Til slutt rettes en stor takk til alle de aktive som har bidratt i de lokale prosjektene og gjort dette prosjektet mulig!

Godt samarbeid mellom bonde, fugl og fuglefolk. Foto Morten Gaathaug

Referanser og lenker

(Mange lenker fører til interessant informasjon om vipe, og om det å redde arten)

BirdLife Norge (u.å.). *Emneside: vipe*. BirdLife Norge, Trondheim.
https://www.birdlife.no/emner/?e=vipe

BirdLife Østfold (2024). *Vipebur i Indre Østfold og Rakkestad*.
https://www.birdlife.no/organisasjonen/fylkesavdelinger/ostfold/nyheter/?id=3461

BirdLife Østfold (2024). *Vipe — tilskuddsordning for eggkulletelling i Østfold* (Nyhetssak #3446).
https://www.birdlife.no/organisasjonen/fylkesavdelinger/ostfold/nyheter/?id=3446

Bosse, O. og Stenbråten, A. G. (2024). *Bakkehekkende fugler i kulturlandskapet — Rapport 2024 Hadeland*. BirdLife Norge Hadeland lokallag.
https://www.birdlife.no/innhold/bilder/2025/01/03/10840/vipe.pdf

Collett, R. (1921). *Norges fugle*, tredje bind. H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), Kristiania. 417 s.

Eggen, M. (2023). *Stans i utbyggingen av Deli-jordet*. BirdLife Norge – Naturforvaltning. 26. oktober.
https://www.birdlife.no/naturforvaltning/nyheter/?id=3321

Falkenberg, F. (2023). *Beskyttelsebur for rugende vipe*. BirdLife Norge.
https://www.birdlife.no/prosjekter/nyheter/?id=3246

The Farm Wildlife (u.å.). *Fallow plots*. The Farm Wildlife Partnership, UK.
https://farmwildlife.info/how-to-do-it/farmed-area/fallow-plots/

Follo Landbrukskontor (2023). *Vipe*.
https://www.follolandbruk.no/natur-og-vilt/natur/vipe/

Gaathaug, M. (2020). *Registrering av hekkende vipe i Nordre Follo og Ås kommuner 2020*. Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus, Oslo.
https://oa.birdlife.no/download.php?file=Upload/Brukerfiler/dokumenter/dok_8951_2.pdf

Grønstøl, G. (2020). *Vipa kamp og kurtise i kulturmarka*. ISBN: 9788269225709

Gjershaug, J.O., Thingstad, P.G., Eldøy, S. og Byrkjeland, S. (red). (1994). *Norsk fugleatlas*. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu. 551 s.

Günther, M. (2020). *Stadig færre viper på jordene*. forskning.no – Miljø/Naturvitenskap. Publisert 23.03.2020.
https://www.forskning.no/fugler-landbruk-nibio/stadig-faerre-viper-pa-jordene/1657695

Haftorn, S. (1971). *Norges fugler*. Universitetsforlaget, Oslo, 862 s.

Halden Arbeiderblad (2024). *Vipe – nær forsvunnet fra Halden*.
https://www.ha-halden.no/vipe-nar-forsvunnet-fra-halden/o/5-20-1334671

Heggøy, O. og Øien, I.J. (2014). *Vipa går en usikker framtid i møte*. Vår Fuglefauna 37(3): 114–127. Norsk Ornitologisk Forening, Trondheim.
https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-rogaland/dokument-fmro/miljo/rapportar/vipe-var-fuglefauna-3-2014.pdf

Heggøy, O. og Eggen, M. (2020). *Tiltak for bakkehekkende fugler i jordbrukslandskapet*. NOF-Rapport 2020-3, Norsk Ornitologisk Forening. ISSN 0805-4932. ISBN 978-82-78-52167-0.
https://www.birdlife.no/prosjekter/rapporter/2020_03_NOF.pdf

Heien, A., Simonsen, H. & Ågren, L. (2018). *Vern vipa i Hordaland – Rapport 2018*. Norsk Ornitologisk Forening – avdeling Hordaland.
https://www.birdlife.no/innhold/bilder/2019/01/13/5635/rapport.pdf

Kyrkjedelen B. (2025). *Viper i Asker og Bærum 2025*.

Landbruksdirektoratet (2025). *Tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)*.
https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/jordbruk/ordninger-for-jordbruk/tilskudd-til-spesielle-miljotiltak-i-jordbruket-smil

Lier kommune (2018). *Hjelp vipa!*
https://www.lier.kommune.no/globalassets/09.-teknisk-og-eiendom/landbruk/dokumenter/utmark-og-vilt/info-skriv-vipe.pdf

Løvenskiold, H.L. (1947). *Håndbok over Norges fugler*. Gyldendal Norsk Forlag. 887 s.

Norges Bondelag og BirdLife Norge (2022). *Fugler i jordbrukslandskapet – hvordan ta vare på de bakkehekkende artene. Endelig utgave*. Norges Bondelag og BirdLife Norge, Oslo.
https://www.bondelaget.no/getfile.php/131029708-1649424274/MMA/Dokumenter/ENDELIG%20utgave.pdf

Nygård, J.E. (red.) (2024). *Buskskvetten 40 (2024)*. BirdLife Norge, avd. Buskerud.
https://www.birdlife.no/innhold/bilder/2025/01/13/10880/buskskvetten_2024.pdf

Pedersen, C. (2020). *Fugler i jordbrukslandskapet: Bestandsutvikling og utbredelse. Perioden 2000-2017*. Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO rapport 6(40)). Ås: NIBIO.
https://hdl.handle.net/11250/2646864

Ringerike kommune (2022). *Vipe og åkerrikse i jordbrukslandskapet*.
https://www.ringerike.kommune.no/innhold/miljo-og-areal/landsbrukskontoret/vipe-og-akerrikse-i-jordbrukslandskapet/

Roualet, É. og Skjetne, T. (2025). *Viperegistreringer i Nittedal kommune 2025*. BirdLife Nittedal lokallag

The Royal Society for the Protection of Birds (RSPB) (2024). *Lapwing conservation – Advice for farmers*. https://www.rspb.org.uk/helping-nature/what-we-do/influence-government-and-business/farming/advice-for-farmers-helping-bird-species/lapwing-advice-for-farmers

Snow, D.W., Perrins, C.M. (1998). *The Birds of the Western Palearctic, Concise Edition, Vol. 1&2*. Oxford University Press, New York. 1697 s.

Statsforvalteren i Innlandet (2021). *Bli med å gi vipe, gulspurv, storspove og sanglerke en bedre framtid*. https://www.statsforvalteren.no/innlandet/miljo-og-klima/naturmangfold/bli-med-a-gi-vipe-gulspurv-og-sanglerke-en-bedre-fremtid/

Statsforvalteren i Innlandet (2025). *Tilrettelegging for fuglar i jordbruksområde – Regionalt miljøprogram for jordbruket*. https://www.statsforvalteren.no/innlandet/landbruk-og-mat/miljotiltak-i-jordbruket/regional-miljoprogram-for-jordbruket/tilrettelegging-av-hekke–og-beiteomrader-for-fugl/

Statsforvalteren i Rogaland (2025). *Nytt vipe-tilskudd i RMP*. Statsforvalteren i Rogaland, Stavanger. https://www.statsforvalteren.no/rogaland/landbruk-og-mat/miljotiltak/tilskot-til-miljotiltak/nytt-vipe-tilskudd-i-rmp/

Stueflotten, S. (2018). *Tidsskriftet «Buskskvetten» 1977–2018*. Norsk Ornitologisk Forening, avd. Buskerud. https://www.birdlife.no/organisasjonen/fylkesavdelinger/buskerud/nyheter/?id=1656

Vipehunnen følger med på ungene. Foto Ann Torill Halvorsen

Denne rapporten ligger til nedlasting her:
http://oa.birdlife.no/9572

BirdLife NORGE
avdeling
Oslo og Akershus

Postboks 1041 Sentrum
0104 OSLO

Telefon 48 17 07 85
leder@oa.birdlife.no